

FiComin lausunto valtioneuvoston kirjelmästä U 81/2025 vp (digiomnibus ja tekoälyomnibus)

FiCom kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä U 81/2025 vp, joka koskee komission 19.11.2025 antamia ehdotuksia digitaalisen lainsäädäntökehityksen yksinkertaistamisesta (digiomnibus) ja tekoälyasetuksen täytäntöönpanon yksinkertaistamisesta (tekoälyomnibus).

Paketin tavoitteena on keventää ja selkeyttää EU:n digitaalista sääntelyä, mutta sen poikkeuksellinen laajuus edellyttää erityistä huolellisuutta valmistelussa ja vaikutusarvioinneissa. Kokonaisuus ulottuu samanaikaisesti tietosuojaan ja päätelaitteen yksityisyyttä koskevaan sääntelyyn, data-asetuksen kokonaisuuteen, poikkeamailmoituksia koskeviin menettelyihin sekä tekoälyasetuksen toimeenpanoon.

FiCom pitää sääntelyn yhtenäistämistä yrityskentän näkökulmasta välttämättömänä. Yhtä tärkeää on kuitenkin varmistaa, ettei ”yksinkertaistamisesta” muodostu käytännössä uutta velvoitekerrosta, joka lisää tulkinnanvaraa ja päällekkäisiä velvoitteita.

FiComin keskeiset viestit

- Digiomnibus tulee toteuttaa tavalla, joka aidosti yksinkertaistaa sääntelyä eikä luo uusia tulkinta- ja valvontaongelmia.
- Yleisen tietosuojasetuksen ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin rajapinnan muutosten tulee lisätä oikeusvarmuutta ja olla käytännössä teknisesti toteuttamiskelpoisia, myös päätelaitteen henkilötietojen tallentamisen ja käytön osalta.
- Poikkeamailmoituksia koskevien menettelyjen kehittämisessä tulee välttää rinnakkaisia ilmoitusprosesseja: keskitetyn EU-ilmoituskanavan käyttöönotossa on vähennettävä päällekkäisyyksiä käytännössä, huomioitava kansalliset järjestelyt ja turvattava kansallista turvallisuutta koskevien tietojen käsittely.
- Datasäädöksen kokonaisuuden tulee muodostaa selkeä ja ennakoitava kehys ja turvata liikesalaisuuksien suoja.
- Tekoälyomnibus-muutosten tulee olla rajattuja ja perusteltuja, eikä niillä tule hajauttaa tekoälyasetuksen rakennetta tai synnyttää uusia rajanveto-ongelmia tai kansallisia lisävelvoitteita.

Yleiset huomiot

Yrityssektorilla nähdään, että digiomnibus voi parhaimmillaan vähentää hallinnollista taakkaa ja parantaa sisämarkkinoiden toimivuutta. Tämä edellyttää selkeää rajankäyntiä eri säädösten välillä sekä sitä, että muutokset perustuvat huolellisiin vaikutusarvioihin.

FiCom korostaa, että näin laajan kokonaisuuden osalta myös yksityiskohdat, kuten määritelmät, menettelyt, toimivaltajaot ja tekniset toteutusratkaisut, voivat käytännössä muuttaa velvoitteiden sisältöä ja kustannusvaikutuksia olennaisesti.

Tietosuoja ja päätelaitteen yksityisyys

Päätelaitteen henkilötietojen tallentamista ja käyttöä koskevien sääntöjen tulee muodostaa yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa selkeä ja oikeusvarma kokonaisuus. Muutoksessa on vältettävä epäselvää rinnakkaissääntelyä ja varmistettava ennakoitava rajapinta sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin.

Mahdollisten koneluettavien suostumussignaalien tulee olla teknisesti toteuttamiskelpoisia, yhteentoimivia ja sellaisia, että ne täyttävät suostumusta koskevat vaatimukset käytännössä. Ratkaisujen vaikutukset yritysten teknisiin toteutuksiin ja hallinnolliseen taakkaan on arvioitava huolellisesti ennen sääntelyratkaisujen tekemistä, jotta sääntely ei synnytä uusia tulkinnanvaroja tai ristiriitaisia velvoitteita toimijoille.

FiCom pitää tärkeänä, että sääntelyssä vältetään ratkaisuja, jotka käytännössä johtavat monitasoisiin tai keskenään ristiriitaisiin suostumuserroksiin. Ratkaisujen tulee parantaa sääntelyn selkeyttä ja käyttäjän hallintaa eikä luoda lisäesteitä digitaalisten palvelujen tarjonnalle.

On tärkeää, että muutosten vaikutukset kansalliseen valvontaan ja toimivaltajakoon arvioidaan huolellisesti, erityisesti tietosuojavaltuutetun ja Traficomien roolien osalta. Uusien poikkeusten tulee vähentää suostumuskuormaa aidosti ja selkeästi ilman, että ne luovat uutta tulkinnanvaraa.

FiCom kiinnittää huomiota myös yleisen tietosuoja-asetuksen muihin täsmennyksiin, erityisesti henkilötiedon määritelmään sekä anonymisointi- ja pseudonymisointikriteereihin: niiden tulee parantaa oikeusvarmuutta heikentämättä suojan tasoa tai sirpaloittamatta tulkintalinjoja. Lisäksi sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan kumoaminen ei saa johtaa suoja- tai valvontakatkoksiin eikä heikentää viestinnän luottamuksellisuuden toteutumista käytännössä.

Keskitetty EU-ilmoituskanava poikkeamille ja poikkeamaraportointi

FiCom kannattaa toimia, joilla vähennetään eri säädösten nojalla tapahtuvasta poikkeamaraportoinnista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Samalla on varmistettava, että keskitetty EU-ilmoituskanava poikkeamille toteutetaan tavalla, joka aidosti

vähentää päällekkäisyyksiä eikä lisää ilmoittamisen kustannuksia tilanteissa, joissa raportointi koskee vain yhden säädöksen mukaista ilmoitusta yhdessä jäsenvaltiossa.

Pidämme tärkeänä, että keskitetyn EU-ilmoituskanavan tietoturvallisuus, luotettavuus ja toiminnallisuuksien riittävyys varmistetaan ennen velvoittavaa käyttöönottoa ja että ENISA:n resursointi sekä tehtäväkyky arvioidaan realistisesti. Samalla sääntelyn tulee jättää riittävästi liikkumavaraa tilanteisiin, joissa ilmoitettavat tiedot liittyvät kansalliseen turvallisuuteen tai puolustukseen. Lisäksi on olennaista, että ilmoituskanava kytkeytyy tarkoituksenmukaisesti olemassa oleviin kansallisiin prosesseihin ja viranomaisvastuisiin siten, ettei synny käytännössä ”kahden luukun” mallia.

On myönteistä, että tietoturvaloukkausilmoituksia koskevia velvoitteita kevennetään riskiperusteisesti (mm. ilmoituskynnyksen nosto ja määräajan pidentäminen), mutta muutosten yhteensopivuus muiden poikkeamailmoitusvelvoitteiden (erityisesti NIS 2 -direktiivin) kanssa on varmistettava, jotta ei synny uusia tulkintaeroja tai rinnakkaisia prosesseja.

Datasäädöksen kokonaisuus ja liikesalaisuuksien suoja

Sääntelyn kokoaminen data-asetukseen voi selkeyttää kokonaisuutta, mutta vain, jos muutokset vähentävät päällekkäisiä velvoitteita ja turvaavat liikesalaisuuksien suojan käytännössä.

Erityisesti liikesalaisuuksia sisältävän datan jakamiseen sekä suojattuun dataan ja sen uudelleenkäyttöön liittyvien menettelyjen tulee olla selkeitä ja ennakoitavia.

FiCom pitää tärkeänä, että datankäsittelypalvelujen vaihtamista koskevat täsmennykset ja poikkeukset toteutetaan niin, etteivät ne tosiasiallisesti johda markkinalukkoihin, mutta mahdollistavat oikeasuhtaiset sopimusjärjestelyt ja siirtymät.

Tekoälysääntelyn täytäntöönpano

On tärkeää, että tekoälyasetuksen toimeenpanoa yksinkertaistavat muutokset ovat rajattuja ja huolellisesti perusteltuja. Koska soveltaminen, standardit ja ohjeistus ovat vasta muodostumassa, muutoksilla ei tule luoda uusia rajanveto-ongelmia tarjoajien ja käyttöönottajien velvoitteisiin, vaatimustenmukaisuuden arviointiin tai valvontarakenteisiin.

FiCom korostaa, että soveltamis- ja siirtymäaikojen muutosten tulee parantaa toteuttamiskelpoisuutta, kuitenkin heikentämättä sääntelyn ennakoitavuutta, ja että toimeenpanon onnistuminen edellyttää realistista resursointia kansallisissa valvontatehtävissä.

Kunnioittavasti

FiCom ry

Janne Hälinen
juristi